



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 370/08-6

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 20. novembra 2008 predbežne prerokoval sťažnosť M. F., K., zastúpenej advokátkou JUDr. Z. S., K., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 24 C 225/2002 a takto

r o z h o d o l :

Stážnosť M. F. o d m i e t a ako neprípustnú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 29. októbra 2008 doručená sťažnosť M. F., K. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátkou JUDr. Z. S., K., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného

súdu Košice II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 24 C 225/2002 o náhradu škody za bolestné a sťaženie spoločenského uplatnenia.

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti okrem iného uviedla:

„Sťažovateľka sa žalobou podanou Okresnému súdu Košice II 23. 4. 2002 domáhala zaplatenia náhrady škody za bolestné vo výške 821 250,- Sk so 17,6 % úrokom z omeškania od žalovaného R. T., pretože jej pri dopravnej nehode, ktorú zavinil pod vplyvom alkoholu (za uvedený trestný čin bol právoplatne odsúdený) ublížil na zdraví. Konanie je dodnes vedené pod č. k. 24 C 225/2002. Dňa 15. 10. 2003 bol tento návrh sťažovateľkou a jej právnym zástupcom rozšírený o nárok titulom sťaženia spoločenského uplatnenia o finančnú čiastku vo výške 787 500,- Sk so 17,6 % úrokom z omeškania. Keďže konanie prvostupňového súdu nebolo dodnes právoplatne ukončené, sťažovateľka sa ochrany svojho základného ľudského práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice II domáha podaním sťažnosti na Ústavný súd Slovenskej republiky. Okresný súd Košice II v tomto konaní zmenil bezdôvodne rozhodujúceho sudcu už dvakrát, urobil niekoľko úkonov, ktoré ale neboli efektívne a stále sa opakujú, ktoré neustále zaťažujú sťažovateľku, či už finančne, alebo časovo, ktorých výsledkom ale nebolo rozhodnutie sporu.

- 1) 23. 6. 2003 – I. termín pojednávania vo veci Mgr. F. Č.
- 2) 20. 5. 2004 – II. termín pojednávania vo veci Mgr. F. Č.
- 3) 4. 10. 2004 – III. termín pojednávania vo veci Mgr. F. Č. – len kvôli otázke či boli sťažovateľke spôsobené bolesti a v akom rozsahu a s akou dobou liečenia!
- 4) 30. 11. 2004 – výzva súdu ortopédovi
- 5) 15. 11. 2004 – IV. termín pojednávania
- 6) 10. 1. 2005 – V. termín pojednávania
- 7) 3. 3. 2005 súdu predložené lekárske správy ortopéda zo dňa 5. 2. 2005, posudok o sťažení spoločenského uplatnenia zo dňa 22. 2. 2005, posudok o bolestnom - bodové ohodnotenie, potvrdenia o rehabilitácii sťažovateľky pre pretrvávajúce bolesti chrbtice a ďalších poranených častí tela

- 8) 22. 7. 2005 – uznesenie OS Košice II – ustanovenie znalca z odboru zdravotníctva
- 9) 20. 10. 2005 znalecký posudok doručený OS Košice II
- 10) 22. 11. 2005 vyjadrenie sťažovateľky k záverom znalca
- 11) 4. 1. 2006 uznesenie OS Košice II – určenie znalečného znalcovi
- 12) 11. 1. 2006 doplnenie vyjadrenia vedľajšieho účastníka – poisťovňa K., a. s.
- 13) 15. 2. 2006 výzva súdu na vyjadrenie sťažovateľky k vyjadreniu vedľajšieho účastníka konania
- 14) 1. 3. 2006 vyjadrenie sťažovateľky k vyjadreniu vedľajšieho účastníka konania
- 15) 19. 3. 2006 vyjadrenie znalca na stanovenie bolestného a sťaženia spoločenského uplatnenia
- 16) ďalšie vyjadrenie znalca k bodovému ohodnoteniu
- 17) 12. 4. 2006 výzva súdu k vyjadreniu znalca
- 18) 3. 5. 2006 vyjadrenie sťažovateľky k vyjadreniu znalca
- 19) 25. 5. 2007 VI. - termín pojednávania I. x termín JUDr. O.
- 20) 25. 5. 2007 podanie vedľajšieho účastníka konania
- 21) 6. 6. 2007 sťažovateľkou predložené ďalšie lekárske správy o ortopedických vyšetreniach minimálne 5
- 22) 23. 8. 2007 uznesenie súdu o vylúčení JUDr. O.
- 23) 13. 9. 2007 oznámenie OS Košice II o pridelení spisu JUDr. K.
- 24) 13. 9. 2007 výzva súdu na vyjadrenie sťažovateľky k podaniu vedľajšieho účastníka, ktorý sa vyjadril k vyjadreniu sťažovateľky...
- 25) 8. 10. 2007 vyjadrenie sťažovateľky k vyjadreniu..., predloženie jej ďalších lekárskeho správ o ošetrovaní a rehabilitáciách priebežne
- 26) 5. 5. 2008 oznámenie OS Košice II o pridelení spisu JUDr. K.
- 27) 5. 5. 2008 výzva súdu, či sťažovateľka súhlasí s rozhodnutím súdu... po 6 rokoch pojednávani, výziev... a aké odborné otázky žiada, na ktoré by mal odpovedať ďalší znalec!
- 28) 19. 5. 2008 vyjadrenie sťažovateľky, návrh na zmenu petitu
- 29) 8. 7. 2008 uznesenie OS Košice II ustanovenie znalca – znaleckej organizácie na vypracovanie znaleckého posudku

30) 19. 8. 2008 uznesenie OS Košice II mení uznesenie OS Košice II zo dňa 8. 7. 2008 a ustanovuje znalca na vypracovanie znaleckého posudku (tretieho !)

31) 15. 10. 2008 sťažovateľka predložila súdu ďalšie lekárske správy a nálezy o nevyhnutnej rehabilitácii a pretrvávajúcich bolestiach, ktoré sú v príčinnej súvislosti s dopravnou nehodou.

Vo veci boli vypracované dva znalecké posudky dvoch nezávislých znalcov – v trestnej veci (trestný spis je založený v spise OS Košice II) a vo veci vedenej na Okresnom súde Košice II pod č. k. 24 C 225/2002.

Z uvedeného vyplýva, že porušovanie označených základných práv sťažovateľky naďalej trvá. Sťažovateľka však vzhľadom na existujúcu judikatúru ústavného súdu... nepovažovala za účelné žiadať o nápravu štátnu správu súdov a ochrany základných práv sa domáha podaním sťažnosti na ústavný súd.

Prieťahy v konaní sú evidentné. Hlavné skutkové záležitosti a okolnosti potrebné pre rozhodnutie vo veci boli preklenuté najmä vypracovaním 2 ! znaleckých posudkov. Vedľajší účastník neustále spochybňuje závery znalca, hoci sa aj po vypracovaní znaleckého posudku k ďalším otázkam vedľajšieho účastníka konania znalec opakovane písomne vyjadril. Sťažovateľka ničím neprispela k prieťahom v konaní... V priebehu konania dochádza sústavne a opakovane k výzvam na vyjadrenie vyjadrení, nové otázky znalcovi, a napokon návrh na pribratie ďalšieho znalca, ktorý by mal vypracovať už tretí znalecký posudok v tej istej veci. Nové návrhy na dokazovanie ani uplatnené neboli, iba sa neustále spochybňuje ublíženie na zdraví sťažovateľky a bodové ohodnotenie znalcom a odbornými lekármi. To všetko prispelo k neefektívnemu predlžovaniu súdneho sporu a tým aj nárastu trov konania, ktoré nadmieru zaťažujú sťažovateľku... v už i tak zložitej životnej a finančnej situácii.“

Vzhľadom na uvedené skutočnosti sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd prijal sťažnosť a aby vydal tento nález:

„Okresný súd Košice II v konaní vo veci vedenej pod sp. zn. 24 C 225/2002 porušil svojím postupom právo M. F. na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie veci v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Okresnému súdu Košice II v konaní pod č. k. 24 C 225/2002 prikazuje konať bez zbytočných prietáhov.

M. F. priznáva primerané finančné zadostučinenie v sume 250. 000,- Sk, ... ktoré je Okresný súd Košice II povinný vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Ústavný súd SR priznáva sťažovateľke náhradu trov jej právneho zastúpenia, ktoré (právne zastúpenie pozostáva z dvoch úkonov právnej služby – príprava a prevzatie zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti 2 x 3 176,- Sk + 2 x RP 190,- Sk) predstavuje 6 732,- Sk.“

II.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

V zmysle konštantnej judikatúry ústavného súdu je dôvodom na odmietnutie návrhu pre jeho zjavnú neopodstatnenosť absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným konaním alebo iným zásahom do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej. Inými slovami, ak ústavný súd nezistí relevantnú súvislosť medzi namietaným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých navrhovateľ namieta, vysloví zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti a túto odmietne (m. m. I. ÚS 12/01, IV. ÚS 55/05, IV. ÚS 79/07).

Z prehľadu úkonov uvedených v sťažnosti sťažovateľky vykonaných v danej veci vyplýva, že podstatný vplyv na doterajšiu dĺžku konania mali tri okolnosti: potreba vykonania znaleckého dokazovania, opakovaná zmena zákonného sudcu a opakované uvádzania nových skutočností sťažovateľkou.

Vzhľadom na počet úkonov, ktoré okresný súd v danej veci vykonal, v spojení s dĺžkou predmetného konania v čase doručenia sťažnosti ústavný súd posúdil doterajšiu činnosť okresného súdu v namietanom konaní ako v zásade plynulú, pričom krátkodobé obdobie nečinnosti okresného súdu podľa jeho názoru nevykazuje intenzitu, pri ktorej by bolo možné uvažovať o porušení základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Ústavný súd v tejto súvislosti poukázal na svoju doterajšiu judikatúru, podľa ktorej v prípadoch, keď zistil, že sa postup všeobecného súdu nevyznačoval takými významnými priet'ahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako „zbytočné priet'ahy“ v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy (či v zmysle čl. 6 ods. 1 dohovoru), nevyslovil porušenie základného práva zaručeného v tomto článku (napr. II. ÚS 57/01), prípadne návrhu buď nevyhovel (napr. I. ÚS 11/00), alebo ho pri predbežnom prerokovaní odmietol ako zjavne neopodstatnený (napr. I. ÚS 17/01, I. ÚS 41/01, III. ÚS 59/05, III. ÚS 82/07).

Čo sa týka posúdenia efektívnosti konania okresného súdu, potreba vykonania opakovaného znaleckého dokazovania v záujme zistenia relevantných dôkazov pre rozhodnutie súdu v danej veci, ako aj opakované uvádzanie zo strany sťažovateľky nových skutočností - lekárske správy a nálezy, ako aj zmeny petitu majú za následok predĺženie celkovej doby konania, ale nie z dôvodu neefektívnosti konania alebo nečinnosti okresného súdu, ktoré by mali takú intenzitu, ktorá by mohla mať za následok vyslovenie porušenia čl. 48 ods. 2 ústavy okresným súdom.

Sťažovateľka sama vo svojej sťažnosti uviedla, že nevyužila sťažnosť na priet'ahy orgánu štátnej správy súdu.

Podľa ustanovenia § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal všetky opravné prostriedky alebo iné prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na použitie ktorých je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

V prípade namietaného porušenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov považuje ústavný súd za takýto prostriedok s účinnosťou od 1. apríla 2005 sťažnosť adresovanú predsedovi príslušného súdu podľa § 62 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o súdoch“).

Ústavný súd už viackrát rozhodol (m. m. I. ÚS 21/99, IV. ÚS 153/03, I. ÚS 33/05), že účelom práva účastníka konania pred všeobecným súdom podať sťažnosť na prietahy v konaní je poskytnutie príležitosti tomuto súdu, aby sám odstránil protiprávny stav zapríčinený porušením základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov. Ústavný súd preto o sťažnosti, ktorou je namietané porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, koná iba za predpokladu, ak sťažovateľ preukáže, že využil označený právny prostriedok, ktorý má k dispozícii podľa zákona o súdoch, alebo ak sa preukáže, že sťažovateľ túto podmienku nesplnil z dôvodov hodných osobitného zreteľa (§ 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

Podľa názoru ústavného súdu sa podanie sťažnosti na prietahy v konaní v zmysle citovaných zákonov zásadne považuje za účinný prostriedok ochrany takých základných práv, ktoré súvisia so základným právom na súdnu ochranu, ako aj so základným právom na konanie bez zbytočných prietáhov (napr. IV. ÚS 153/03, IV. ÚS 278/04). Účinnosť takého právneho prostriedku ochrany pred zbytočnými prietahmi v súdnom konaní potvrdzuje aj znenie zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ktorý vo viacerých ustanoveniach zdôrazňuje povinnosť sudcu konať bez zbytočných prietáhov a ustanovuje za také prietahy aj disciplinárnu zodpovednosť [§ 2 ods. 2, § 30 ods. 4, § 52 ods. 1, § 116 ods. 1 písm. b) a § 118 ods. 1 citovaného zákona]. Podobne aj zákon o súdoch v § 64 ods. 1 ustanovuje, že „Účelom vybavovania sťažnosti je zistiť, či v danej veci boli spôsobené prietahy

v konaní...“. V zmysle prvej vety druhého odseku citovaného zákonného ustanovenia „Orgán, ktorý vybavuje sťažnosť, je povinný na účel zistenia stavu veci prešetriť všetky skutočnosti“.

Napokon podľa tretieho odseku predmetného zákonného ustanovenia „Ak orgán poverený vybavovaním sťažnosti zistí, že sťažnosť je dôvodná, prijme a zabezpečí vykonanie opatrení na odstránenie nedostatkov, ak je to potrebné, vyvodí za vzniknuté nedostatky voči zodpovedným osobám dôsledky“.

V súvislosti s tým ústavný súd poznamenáva, že vyčerpanie opravných prostriedkov alebo iných právnych prostriedkov, ktoré zákon sťažovateľovi na ochranu jeho základných práv a slobôd účinne poskytuje a na použitie ktorých je oprávnený podľa osobitných predpisov, je jedným z atribútov prípustnosti sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, a teda podmienkou konania vo veci individuálnej ochrany základných práv a slobôd pred ústavným súdom.

Špecifickosť sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy teda spočíva okrem iného aj v tom, že k jej podaniu môže zásadne dôjsť až subsidiárne. Zmysel a účel zásady subsidiarity vyplýva aj z toho, že ochrana ústavnosti nie je a ani z povahy veci nemôže byť iba úlohou ústavného súdu, ale je takisto úlohou všetkých orgánov verejnej moci, v tom rámci predovšetkým všeobecného súdnictva. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti inštitucionálny mechanizmus, ktorý nastupuje až v prípade zlyhania všetkých ostatných do úvahy prichádzajúcich orgánov verejnej moci.

Postup sťažovateľky nekorešponduje so štandardne akceptovaným spôsobom (IV. ÚS 242/07) uplatnenia ochrany základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov v konaní pred orgánom štátnej správy súdov. V nadväznosti na to ústavný súd dodáva, že „povinnosť vyčerpania dostupných a účinných prostriedkov ochrany základných práv a slobôd, porušenie ktorých sťažovateľ pred ústavným súdom namieta, tiež vyžaduje, aby sťažovateľ konal v súlade s pravidlami, ktoré s uplatnením daného prostriedku súvisia. Nekonanie týmto spôsobom alebo chyba pri vyžadovanom postupe má za následok

nesplnenie sťažovateľovej povinnosti vyčerpať dostupný prostriedok ochrany svojich práv“ (III. ÚS 44/03).

Ani z obsahu sťažnosti a z jej príloh nevyplýva, že by k nesplneniu podmienky ustanovenej v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde došlo zo strany sťažovateľky z dôvodov hodných osobitného zreteľa, preto ústavný súd odmietol jej sťažnosť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako neprípustnú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. novembra 2008